

Santrauka

Konsensuso konferencija yra speciali priemonė, padedanti spręsti sudėtingus klausimus, jeigu, trūkstant abiem pusėms priimtino supratimo, sunku siekti politikos tikslų. Šioje ataskaitoje išdėstytos politikos rekomendacijos buvo priimtos 2010 m. Europos konsensuso konferencijoje dėl benamystės¹. Politikos rekomendacijos yra išvados, kurias nepriklausoma komisija priėmė dėl šešių pagrindinių klausimų. Šiomis politikos rekomendacijomis siekiama sukurti patikimą pagrindą, kad juo remiantis Europos Sąjungoje būtų galima nenutrūkstamai ir kaskart sėkmingiau spręsti benamystės klausimą, visų pirma atsižvelgiant į naują strategiją „Europa 2020“² bei Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi planą³.

Atsakydama į **1 pagrindinį klausimą „Kaip apibrėžtina benamystė?“** komisija nustatė bendro pobūdžio benamystės apibrėžtis, pvz., „gyvenimas gatvėje“ ir padarė išvadą, kad benamystė yra sudėtingas, kintantis ir nevienalytis procesas, į kurį įsitraukusiems įvairiems asmenims ar jų grupėms būdingi skirtingi patekimo keliai bei išėjimai, arba takai. Komisija Europos benamystės ir su būstu susijusios atskirties tipologiją (ETHOS)⁴, kurią 2005 m. paskelbė Europos nacionalinių su benamiais dirbančių organizacijų federacija (FEANTSA), rekomenduoja priimti kaip bendrą pamatinę benamystės apibrėžtį. ETHOS naudojamos fizinės, socialinės ir teisinės „namų“ sritys, kad būtų sukurta išsami tipologija, pagal kurią benamiai žmonės skirstomi atsižvelgiant į keturias pagrindines situacijas, t. y. gyvenančius be pastogės, neturinčius namų, gyvenančius pavojų keliančiuose namuose bei netinkamuose namuose.

Komisijos atsakymas į **2 pagrindinį klausimą „Benamystės panaikinimas: ar tikslas pasiektinas?“** yra susijęs su tvirtu siekiu paremti visiems rūpimą ES benamystės strategiją. Komisija daro išvadą, kad benamystė yra pasibaisėtinas neteisingumas bei pagrindinių žmogaus teisių pažeidimas, kurį galima ir reikia panaikinti. Kadangi visada bus žmonių, kurie gali tapti benamiais, komisija daro išvadą, jog šiuo metu taikomos prevencinės bei intervencinės priemonės, atsižvelgiant į nacionalines ir (arba) regionines integruotas benamystės strategijas, gali užkirsti kelią žmonėms tapti benamiais, taip pat užtikrinti, kad ilgalaikiais sprendimais nedelsiant galėtų pasinaudoti tie žmonės, kuriems gresia pakliūti į benamių gretas. Vadinasi, komisija mano, kad benamystę įmanoma laipsniškai mažinti ir galiausiai visiškai panaikinti. Komisija iškelia keletą specialių tikslų, kurių privaloma pasiekti, jeigu norima galų gale įveikti benamystę.

Atsakydama į **3 pagrindinį klausimą „Ar būsto suteikimu pagrįsta politika yra veiksmingiausias benamystės prevenciją užtikrinantis ir benamystę naikinantis metodas?“** komisija ragina prieglaudų ir laikinųjų patalpų nenaudoti kaip pagrindinio benamystės klausimo sprendimo būdo, ji skatina pirmenybę teikti būsto suteikimu pagrįstiems požiūriams. Kitaip tariant, reikia plėsti galimybes įsigyti nuolatinį būstą, didinti prevencijos tikslais teikiamą paramą bei lanksčiai remti žmones, gyvenančius savo namuose, atsižvelgiant į jų poreikius.

Atsakydama į **4 pagrindinį klausimą „Kaip galima užtikrinti prasmingą benamių žmonių dalyvavimą formuojant benamystei skirtą politiką?“** komisija skatina atsisakyti požiūrio, kad benamis žmogus tėra pasyvus pagalbos gavėjas, ir tvirčiau laikytis požiūrio, kuriuo pabrėžiamos šių žmonių teisės bei savarankiškumas. Komisija ragina benamiams žmonėms suteikti įgaliojimus dalyvauti priimant jų gyvenimui įtakos turinčius sprendimus. Be to, komisija taip pat nurodo kelias svarbias kliūtis, trukdančias palengvinti visateisį benamių žmonių dalyvavimą politikos formavimo procesuose ir pateikia pasiūlymų, kaip šios kliūtys turėtų būti šalinamos.

¹ Išsami informacija apie konferenciją, įskaitant visus atitinkamus dokumentus, pateikta šiuo adresu:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=315&furtherEvents=yes>.

² Žr. šiuo adresu: http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf.

³ Žr. šiuo adresu: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=959&furtherNews=yes>.

⁴ Žr. šiuo adresu: <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/EN.pdf>.

5 pagrindiniu klausimu „Kokiu mastu benamiams skirtomis paslaugomis žmonės galėtų naudotis, neatsižvelgiant į jų teisinę padėtį ir pilietybę?“ aptariama galimybė naudotis benamiams skirtomis paslaugomis, visų pirma migrantams ir ne ES piliečiams, kuriems gali rasti kliūčių dėl teisinės ar administracinės padėties. Komisija pabrėžia, kad šis klausimas iškyla vis dažniau ir jį aptaria atsižvelgdama į didėjantį benamių migrantų bei ne ES piliečių skaičių valstybėse narėse. Komisija pareiškia, kad joks asmuo Europos Sąjungoje neturėtų būti paliktas skursti ir pabrėžia būtinybę gerbti pagrindines žmogaus teises, nepaisant jo teisinės ar administracinės padėties. Komisija ragina migrantų ir ES piliečių, kuriems benamystė gresia dėl su jų teisine ar administracine padėtimi susijusių prieigos kliūčių, atžvilgiu laikytis integruoto požiūrio. Komisija atkreipia dėmesį į ypatingą migracijos politikos svarbą siekiant užkirsti kelią minėtai situacijai. Benamiams skirtos paslaugos neturi būti sistemingai naudojamos siekiant kompensuoti nenuoseklios migracijos politikos trūkumus, dėl kurių žmogus ima skursti ar tampa benamiu. Be to, benamiams skirtos paslaugos negali būti naudojamos reguliuojant migraciją. Benamiams skirtų paslaugų teikėjai neturėtų būti baudžiami, jeigu šias paslaugas teiktų į sunkią padėtį pakliuvusiems žmonėms. Siekdama užtikrinti geresnį šio klausimo supratimą komisija daro išvadą, kad reikia atlikti ES tyrimą, kuriame būtų išnagrinėtas benamystės ir migracijos bei laisvo žmonių judėjimo ES ryšys. Atliekant šį tyrimą deramas dėmesys turėtų būti kreipiamas į su lytimi susijusią migracijos patirtį ir specifinę padėtį, į kurią pakliūna kai kurios imigrantės.

6 pagrindiniu klausimu teirujamasi „Iš kokių sudedamųjų dalių turėtų būti sudaryta ES benamystės strategija?“ Pagrindinė komisijos išvada, atsižvelgiant į naują strategiją „Europa 2020“ ir visų pirma Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi planą, – privaloma parengti veiksmingą **ES benamystės strategiją**, kuria besivadovaudamos valstybės narės kurtų nacionalines ir (arba) regionines strategijas, užtikrintų pažangą naikinant benamystę. Visiems taikoma ES sistema bei nacionalinės ir (arba) regioninės strategijos turi būti grindžiamos integruotu požiūriu, siekiant susieti įvairias sritis, pvz., būstą, socialinius klausimus, sveikatą ir užimtumą. Jos turi būti tinkamai valdomos, kad būtų galima įtraukti visas suinteresuotąsias šalis. Jos turi būti pagrįstos įrodymais, kuriems reikalingas išsamus duomenų rinkimas ir moksliniai tyrimai, jas privalu taikyti aiškioms užduotims. Atsižvelgdama į siūlomą ES strateginę sistemą, komisija ragina valstybes nares nustatyti galutinį terminą, iki kurio jos ketina pasirūpinti, kad neliktų gatvėse gyvenančių žmonių ir būtų panaikinta ilgalaikė benamystė. Be to, benamystės prevencija, raginimas teikti benamiams žmonėms kokybiškas paslaugas ir galimybė įsigyti prieinamą būstą bei, jeigu reikia, parama jį išlaikant turi būti pirmenybiniai klausimai. Rengiant integruotąsias benamystės strategijas turi būti atsižvelgiama į kintantį benamių žmonių pobūdį. ES lygiu strateginė sistema turi padėti paremti, stebėti ir koordinuoti integruotųjų nacionalinių ir (arba) regioninių strategijų rengimą valstybėse narėse, tam tikslui turi būti sukurta tinkama stebėsenos sistema, pagrįsta mokslinių tyrimų programa su socialinių naujovių poskyriu, abipusio mokymosi bei tarptautinė mainų programa, užtikrinamas kokybiškų paslaugų skatinimas, tvarūs ryšiai su ES finansavimo galimybėmis ir atitinkamose politikos srityse pabrėžiama benamystės klausimo svarba.